

Szénási József

az MTVA
szerkesztő-riportere

2023

Az MTVA *Roma magazin* című műsorának szerkesztő-riportere, a *P'amendé* és más nemzetiségi műsorok, valamint külföldi magazinok szerkesztője. Fontos számára turai származása, nagy lokálpatrióta. Jelenleg is Turán él, a közösség mozgatórugója. Nős, két lánygyermek édesapja.

„Annyira kergettem az álmaimat, hogy sikerült elérnem őket.”

A Kunigunda útján, az MTVA székházban találkozunk, itt ültünk le beszélgetni. Itt dolgozol már évek óta, ide kötődsz ezer szállal, de tudom, hogy a szíved egy nagyon nagy darabja Turán van, ahol jelenleg is élsz. Kérlek, beszélj arról az útról, ami Turáról egészen az MTVA székházáig vezetett!

Nagyon kacskaringós út volt. A turai cigánytelepen születtem, és a mai napig ott is lakom. Onnan jövök dolgozni, és oda megyek haza a munka után. A gyerekkorom szegényes volt, de én ennek ellenére is gyönyörűnek éltem meg. Édesanyámnak öt osztálya volt, de nagyon sok verset tudott fejből, állandóan verseket tanult velünk, és mesélt nekünk. Apám szobafestő-mázoló volt, mesterember, aki elvégezte a szakmát adó iskolát abban az időben egyedüli cigányként.

Nekünk a '70-es években már volt fürdőszobánk. Ebben az időben vidéken még a lavór és a melegített víz volt jellemző sok nem roma családnál is. Anyám lemezkádban fürdetett minden nap. Ha beülök egy kád forró vízbe és becsukom a szemem, jó érzés fog el, és nem a szegénységre gondolok vissza, hanem arra, milyen jó gyerekkorunk volt. Mindent megadtak a szülők, amit lehetett. Turán már akkor is egymást húzták felfelé a romák. Igyekeztek, hogy legyen fürdőszoba vagy később központi fűtés, kerítés. Mindenki dolgozott a nyári szünetben, én is, már gyerekkoromtól kezdve. A tsz-nek hatalmas borsóföldjei voltak. Már hajnalban a telepre jött a traktor, és mentünk ki a földre. Tízéves koromban már rendszeresen jártam dolgozni.

Hogy ment a tanulás?

Nagyon fontos, hogy milyen tanítóhoz kerülsz. Nekem szerencsém volt, mert olyan tanítónőhöz kerültem, Szász Sándorné Anci néninek hívták, aki nagyon jól tudott bánni a gyerekekkel.

Engem ki is emelt. Év végén és az évnyitó ünnepségen én mondtam a verseket, és dicséretet is kaptam. A legjobb tanuló voltam az osztályban. A tanító nem tett különbséget származás alapján, és ez nekem nagyon fontos volt. Jó alapot kaptam. Felsőbe kerültem, ahol, ha dolgozatot, tollbamondást írtunk, vagy kellett egy riportot készíteni, mindig az én anyagaimat olvasták fel. Általában megtapsolták a diákok ezeket. A bátyám már érettségizett, volt előttem példa. Öt évvel idősebb a bátyám, ő felsőfokú rádió- és tévéműszerész lett. Én autószerelő akartam lenni, de mivel jól

tanultam, átirányítottak a vasútgépészeti szakközépiskolába. Könnyörögtem apámnak, hogy én autószerelő szakmát szeretnék. Bekerültem Hatvanban a középiskolába. Hatvanba mehettem csak, mert anyámék féltettek, hogy Pesten elkallódom. Hatvanban találkoztam először azzal, hogy az iskolában számított, hogy cigány vagyok. Az első héten az osztályfőnök kérdezte, hogy cigány származású vagyok-e, mert neki rögzítenie kell a naplóba. Én voltam egyedüli roma az iskolában, és a nevem mellett ott volt a „C” betű a naplóban.

Mondtad, hogy ez volt az első alkalom, hogy a cigányságod számított, hogy jegyezték. Tudtátok, hogy romák vagytok, de nem volt lényeges. Otthon hogy éltétek meg a cigányságotokat, hogy néztek ki a mindennapok ezzel kapcsolatban?

Nem is tudatosult bennünk, az iskolában sem találkoztam ezzel abszolút, hogy ki cigány, ki nem cigány. Nyilván tudtuk, hogy azok vagyunk, de nem volt súlya. Tudtuk, hogy hova tartozunk, de ugyanúgy jöttek hozzánk a magyar barátaim, a nem cigány barátaim. Apámnak is nagyon sok nem roma barátja volt. Ő szobafestő volt Turán, és nem volt olyan hely, ahol nem festett, én pedig mentem vele gyerekként mindenhova segíteni. Mindig nagy tisztelettel álltak hozzá a magyar családok is. Bízta benne, odaadták neki a házkulcsot is, ha nem voltak otthon. Már akkor is inkább az időseket hallgattam, kérdezgettem őket. Később ezek a beszélgetések adták egy interjúsorozatom ötletét. A Turai Hírlapban írtam *Zenészlegendák* címmel egy sorozatot, és *Régi házak, régi történetek* címmel egy másikat.

Visszatérve a kérdésedhez, a mai napig megvannak a cigány hagyományok. Ha valaki meghal, akkor virrasztás van, régebben is így volt. Például, amikor meghalt a nagyapám, akkor apám bejött az iskolába, és mondta az osztályfőnökömnek, hogy otthon maradok pár napig, mert virrasztás lesz, és én is fent leszek reggelig. Nem értették, mi ez az egész, de elfogadták, és otthon maradtam. Akkor együtt volt a család. Az ünnepeket is megtartottuk. Az esküvőből és lagziból kevesebb volt, de azok is meg voltak tartva cigány szokás szerint. Ezeken az eseményeken az öregek zenéltek, mindenütt szólt a zene. Ez volt karácsonykor és húsvétkor is. Nagypénteken a zenészek elrakták a hangszereket, még szalaggal is lekötötték a húrokat a hegedűn és a bőgőn, hogy még véletlenül se szólaljanak meg. Ezek szép emlékek voltak, és mind a cigányságomhoz kötődnek.

Az érettségi után mihez kezdél?

Dolgozni kezdtem egy autójavító műhelyben, de fél év után az megszűnt. A rendszerváltás környéke volt, és apám nem értette, hogy létezik az, hogy bezár egy üzlet, mert ők nyugdíjas korukig egy helyen dolgoztak. Aztán mentős lettem. Az Országos Mentőszolgálat kötelékébe kerültem Gödöllőre. Gödöllőn sem dolgozott még cigány. Én voltam az első itt is. Nagyon kevés fizetésért vettek fel, de amikor megismert a főnök, és látta, hogy milyen képességeim vannak, felemelte a fizetésemet. Három évig voltam a mentőskönnél, és sok esetben találkoztam a halállal. Lelkileg nagyon nehéz volt. A váltást nem én kezdeményeztem. Megszűnt Gödöllőn a mentőszolgálat, és elkerültem a TIGÁZ-hoz. Technikusként foglalkoztattak, szerelni kellett az autókát. Ebben az időben már kezdett érdekelni az újságírás.

Autószerelő lettél, aki az apukájával járt festeni, dolgoztál mentősként. Hogy jött ezek mellett az újságírás?

Nem tudom megmondani neked. Nem találtam az utam, nem éreztem igazán jól magam sehol, és elkezdett érdekelni az újságírás. Mindennap olvastam az újságokat, böngésztem a híreket és könyveket olvastam. Mindig szerettem a történelmet, az irodalmat, állandóan bújtam a könyveket minden témában. A munkahelyen is, ha szóba került egy téma, arról én mindent tudtam. Kezdetben csak érdeklődő voltam, nem tudtam ezzel foglalkozni, pénzt kellett keresnem. A TIGÁZ-nál is megszűnt a részlegünk, és egy ablakgyártó céghez kerültem. Technikusként dolgoztam, de akkor is tudtam, hogy nem ez az utam. Böngésztem a hirdetéseket, hogyan lehetne a tévé vagy az újságírás közelébe kerülni.

Említettem, hogy jártam apámmal dolgozni, és hallottam a különböző történeteket. Sokat töprengtem, hogy írjam meg ezeket, mert úgy éreztem, valahol meg kell írnom. Akkor felhívtam a Turai Hírlap főszerkesztőjét, Hidi Szilvesztert, akivel előtte még sohasem beszéltem. Felhívtam telefonon, hogy van egy ötletem, és szeretnék írni, érdekel az újságírás. Kérdezte, hogy ki vagyok, mit szeretnék. Elmondtam neki a sztorit, aminek megvolt már a címe is. *Zenészlegendák* címmel írnék sorozatot. Éreztem, hogy töpreng, de végül azt mondta, írjam meg az elsőt, és meglátjuk. Megkerestem az első alanyt, aki nem cigány ember volt, hanem egy rezesbanda nagyon öreg vezetője, akinek az 1900-as évek elején már a nagyapja is trombitás volt.

Megírtam az első cikket, és olyan népszerű lett és annyira szerették, hogy megírhattam az egész sorozatot.

Tapasztalat nélkül hogyan kezdtél el cikket írni? Hogy építetted fel a szöveget, hol tanultad ezt meg?

Nem tudtam cikket írni, egyszerűen csak jött és írtam. A főszerkesztő úr nem nyúlt bele. A szövegeknek volt eleje, közepe, vége, ahogy az iskolában megtanultuk a szövegírást. Nagyon frappáns mondatokkal zártam le a cikkeket. Tetszett a főszerkesztőnek. Két-három évig írtam a *Zenészlegendák* sorozatot. Utána jött a *Régi házak, régi történetek*. Mellette továbbra is dolgoztam az ablakgyárban, hobbiból írtam.

Az írás nagyon tetszett és élveztem. Kerestem a lehetőséget, hogyan tudnék benne fejlődni és munkát találni. Ráakadtam egy hirdetésre. A Gyöngyösi TV-nél kerestek szerkesztő-riportereket. Autóba pattantam, bekopogtattam, és mondtam, hogy az állásra jelentkeznék. Kérdezték, hogy van-e ilyen jellegű végzettségem vagy munkatapasztalatom. Mondtam, hogy nincs, de nagyon szeretném ezt csinálni. Végül meggyőztem őket, mondták, hogy nézzem meg, hogy működik a rendszer. Pálincás Ildikónak hívták a főszerkesztő hölgyet, ő adott nekem lehetőséget. Ezzel párhuzamosan felvettek a Független Médiaközpontba, és elkezdtem újságírást tanulni. Nem volt egyszerű ez sem, csak harmadszorra vettek fel. Nehéz volt bekerülni. Olvasott voltam és tájékozott, de olyanokat kérdeztek a tesztekben például, hogy kik a külügyminiszterek a környező országokban. Fogalmam sem volt. Azt sem tudtam, ki volt a szlovák miniszterelnök. Beleástam magam a témákba, ezeket megtanultam, és utána sikerült a felvételi. Ebben az időben gazdasági híreket írtam a Gyöngyösi TV-nél, majd elkezdtem forgatni. Híradós anyagokat készítettem, és ez baromi jól ment. Kitaláltam, hogy csináljunk egy bűnügyi magazint, a *Kétfény*hez hasonlót. A műsor címe *37-es körzet* volt. Ezt már rám bízták. Én lettem a szerkesztője. Közben ment a képzés, amely kétéves volt. Azt is elvégeztem. Ekkor 2004-et írtunk, megvolt már a két gyerek. Szóval a családot el kellett tartani, de ezekből a munkákból nehezen ment. A Független Médiaközpontból felhívták Simon Andrást, az *Este* című műsor akkori főszerkesztőjét az MTV Szabadság téri székházában. Sikerült bekerülnöm, el is kezdtem dolgozni, de mellette még dolgoztam a Gyöngyösi TV-ben is.

A képzésen sokat tanultam, olyan közegbe kerültem, ami rendkívüli módon hatott rám. Tudtam én írni, de azért azt meg kellett tanulni, hogy mi is az a hír. Az alapvető szabályokat meg kellett tanulnom. Nagyon sokat tanultam. Kaptam ösztöndíjat, mellette dolgoztam két helyen, és akkor már a feleségem is megnyugodott, hogy éhen azért nem halunk. Rájött, hogy az újságírásból is meg lehet élni. Akkor már voltak romák a tv-nél, itt nem én voltam az első. Én még csak gyakornokként kerültem oda, de már azt is nagy dologként éltem meg. Folyamatosan figyeltem és tanultam, hogyan kell csinálni a különböző feladatokat. Éreztem, hogy kivételezett helyzetben vagyok, mert nagyon nehéz volt oda bekerülni. A gyakornoki program letelte után megbízási szerződések keretében dolgoztam az MTV-nek.

Aztán jött egy olyan lehetőség, amivel további forrásokat tudtam keresni. Mátrászentistvánban akkor nyílt meg a sípark, és én készítettem erről egy riportot. Bevittem az *Este* szerkesztőségébe, és az egyik operatortól megkérdeztem, hogy van-e itt olyan magazinműsor, ahol ezt el lehetne adni, és esetleg érdekelhetné a szerkesztőt. Felvitt az *Ablak* szerkesztőségébe. Volt egy naponta megjelenő műsor, a *Napi Mozaik*, hasonló, mint jelenleg a *Család-barát*. Bemutattak Feledy Péternek, aki az *Ablak* főszerkesztője volt. Megnézték az anyagot, és szerintük jól sikerült. El kellett menjek az anyaggal a gyártásvezetőhöz. A gyártásvezető irodájába a páternoszterrel kellett mennünk, azon az egyfolytában mozgó, nyitott liften. Nagyon visszafogottan, már-már szégyellve mondta a gyártásvezető, hogy ezért a háromperces anyagért csak 31 500 forintot tudnak adni. Én majdnem kiestem az páternoszterből. Ez egy híradós anyag volt, Gyöngyösön ezért 2500 forintot adtak. Nem szerettem volna magam elárulni, de biztos észrevette, hogy ennek nagyon örülök. Azt mondtam neki, ha csak ennyit tudtok adni, akkor elfogadom. Így kezdődött a karrierem az MTV-nél.

Gyakornokként dolgoztam, aztán megbízási szerződéssel műsoroknak készítettem anyagokat, és úgy éreztem, hogy nagyon megszerettek. Az anyagom minden egyes alkalommal készen átvették, és nem írtak hozzá. Így keveredtem az *Ablak* szerkesztőségébe. A többség konzervatív beállítottságú volt, és úgy fogadtak, mint egy családtagot. A Szabadság téri épületben már keresgéltem, hogy hol dolgoznak a roma kollégák. Ekkor már volt cigánymagazin. Daróczi Jani, Nagy István, Horváth Évi, Kovács János – ők dolgoztak akkor ott. A főbejáratnál balra, a félemeleten, egy eldugott helyen dolgoztak. Bekopogtattam, és bemutatkoztam Daróczi Janinak, mert előtte nem ismertük egymást, nem találkoztunk soha, és nem is tudták, ki vagyok. Elmondtam

nekik, mit csinállok itt az MTV-nél, ők is csak csodálkoztak, hogy kerültem oda. Felajánlottam számukra, hogy szívesen forgatnék nekik is anyagokat. Nagyon sok témát és anyagot vittem az *Ablak* szerkesztőségébe, el is ismerték a munkám, azt éreztem, hogy tisztelnek és szeretnek. Viszont nem vettek fel állományba, továbbra is csak megbízási munkákkal foglalkoztattak. Aztán Daróczi Jani szervezett egy roma gyakornoki programot, és javasolta, hogy jelentkezzek, hátha így nagyobb eséllyel vesznek fel. Ez visszalépés volt, és akkor már harmincöt éves voltam. Gyakornokoskodtam, mikor már az MTV-ben lementek az anyagaim, cikkeim jelentek meg. A munka azonban meghozta a gyümölcsét. A gyakornoki program után az *Ablak* szerkesztőségének a tagja lettem. Szerkesztő-riporterként jártam az országot. Jöttek a panaszos levelek a nézőktől, hogy van valami problémájuk, és segítsünk a megoldásában, kapjon publicitást az ügyük, mert sok embert érint. Kaptunk egy kézzel írott levelet Nagykőrösről Ézsiás Jánosnétól, mi csak Ézsiás néninek hívtuk. Írt egy levelet, hogy a férje meghalt, és az életbiztosítást nem fizetik ki neki. Elmentünk forgatni hozzá, és körüljártuk az ügyét. Kiderült, hogy az orvosa szerint nem volt rejtett betegsége, és a biztosítónak fizetnie kellene. Beszéltem a biztosítóval, a részleteket ismertettem, és végül elintézttem neki, hogy megkapja a biztosítási összeget. Ézsiás néni azóta – ez tizenhét éve volt – minden évben felhív a névnapomon, és megköszöni a segítséget. Minden évben ő az első, már reggel 7-kor csörög a telefonom.

A végén a szerkesztőségben már Szénási kapitánynak hívtak viccesen, mert mindent sikerült elintéznem a levélíróknak. Éveket vártak rá a riporterek, hogy beülhessenek a stúdióba, én három hónap után már bent ültem élő adásban. Pillanatok alatt a legjobb riporterek között találtam magam, elképesztő érzés volt. Mentem fel a lépcsőn, azt kérdeztem magamtól, hogy Atyaúristen, hol vagyok, hogy kerültem ide, hogy történt ez az egész. De nem volt egyszerű. Képzeld el, mikor még megbízási szerződéselem volt az MTV-vel, megcsináltam egy riportot, és utána a sógorommal az oktatási minisztériumban egy felújítási munkán dolgoztunk. Amikor kivittem a sittes zsákot a konténerbe az utcára, akkor mindig szétnéztem, hogy ne menjek ki akkor, amikor tévés autó jön. Szégyelltem, hogy ha ők meglátják, az ciki lesz, de ma már tudom, hogy nem kellett volna szégyenkezniem. Szóval közben voltak ilyenek is. Muszáj volt más munkát is vállalnom, mert meg kellett élnem a gyakornoki munka mellett, de ezzel együtt is kitartottam az újságírásnál. A feleségem mondja mindig, hogy annyira kergettem az álmaimat, hogy sikerült is elérnem őket. Néha hozzáteszi, hogy lehet, hogy még őket is otthagytam volna az álmaimért. Persze mindig mondom neki,

hogy azt azért semmiképp sem. Nem tudtam, hogy kell bejutni az MTV-be, de minden vágyam az volt, hogy itt dolgozhassak, és sikerült.

Hogyan ment tovább a karriered az Ablak után? Mik voltak a további lépcsőfokok?

Mielőtt erre válaszolnék, előtte még annyit elmondanék, hogy ahol most vagyunk, az egy külső bázisa volt az MTV-nek. Itt voltak az autótechnikusok, a kamerák, de a Szabadság téren volt a fő helyszín. Mielőtt bekerültem, minden kvízműsorba jelentkeztem, hogy pluszpénzt szerezzek magunknak. Játszottam Rózsa Gyuri műsorában, a *Ki marad a végén?*-ben, ott az első három közé bekerültem. Pénzt is nyertem, igaz, hogy csak tízezer forintot, de akkor is valamit nyertem. 1997-ben indult a *Szerencsekerék*, egy előzetes megbeszélés után a közönségbe ültem be vagy kétszáz másik emberrel. Kérdezték, hogy ki rendezte a Fekete Pétert. Rögtön rávágtam, hogy Milos Forman, és már ki is szedtek a tömegből, így a *Szerencsekerék*-ben is játszottam. Képzeld el, ahogy körbenéztem és felnéztem a stúdió mennyezetére, a lámpaerdőre, azt gondoltam, hogy Istenem, én egyszer itt szeretnék dolgozni. És mit ad Isten, amikor kiköltözött az MTV 2009-ben, akkor indult a *Nappali* című műsor, aminek én találtam ki a címét és a formátumát. És pont abban a stúdióban kezdtünk el dolgozni, ahol a *Szerencsekerék*-ben voltam még játékosként. Eltelt huszonnégy év, de sikerült ott dolgozni. Milyen a sors, milyen a Jóisten! Nem is hittem el, hogy valóság lehet, hogy én valaha itt dolgozzak, aztán mégis megvalósult. Rám igaz az a mondás, hogy az álmok valóra válnak, ha nagyon akarod, nagyon szeretnéd. Nem tudom, hogy honnan jött, nem volt előttem példa, mint mondtam, mégis olyan megbecsülést kaptam, olyan sok szeretetet, amit nem tudok soha meghálálni.

Még egy történet a kérdésed kapcsán. Bementem az akkori közéleti műsorok főszerkesztőjéhez, mert szerettem volna szerkesztővé előlépni, mivel segéd-szerkesztőként kezdtem. Mondtam neki, hogy ugyanazt a munkát csinálom, mint a többiek, még jobban is, és a legjobbak között vagyok ebben a szerkesztőségben. Szeretnék én is szerkesztő lenni. Erre felállt a helyéről, és kérte, hogy üljek a helyére, és írjam meg a levelet az elnöknek, mintha ő írta volna. Írjam meg, hogy mit szeretnék, és ő javasolni fogja. Megírtam a levelet, ő aláírta – változtatás nélkül –, az elnök pedig jóváhagyta. A fizetésem megemelték, és szerkesztő lettem. Szóval, így lépkedtem felfelé a ranglétrán. Ma már kiemelt szerkesztő vagyok, ami egy elég magas pozíció.

Mikor bekerültem az MTV-be, az *Ablak* szerkesztőségében – és nagyon máshol sem – nem voltak romák. Javasoltam a vezetőknek, hogy jöjjenek el Turára, és ismerjék meg a cigányokat, mert nem sok mindent tudtak róluk. Meghívtam őket egy focimeccsre Turára, és az MTV is szervezett egy csapatot. Együtt fociztunk, főzőcskéztünk, utána beszélgettünk, és ez minden évben megismétlődött. Később olyan emberek jöttek el, mint Kassai Viktor, aki akkor a világ egyik legjobb játékvezetője volt. Ő vezette a meccseinket. Nagyágyúk jöttek, Dobos Menyhért, Feledy Péter, akinek a felesége Monspart Sarolta, de a csapat tagja volt Istenes Laci vagy DJ Dominique, akivel a mai napig nagyon jó barátságot ápolunk. Ekkor már fellépők is voltak, jött a Karaván Familia és más roma zenekarok. Egy fesztivállá alakult az egész. Fontosak voltak ezek a találkozások, mert a vezetők és fontos véleményformáló emberek találkozhattak a turai cigányokkal, és ezeknek a tapasztalatoknak köszönhetően változhatott a véleményük a magyarországi romákról.

Miért tettél bele ilyen sok energiát a munkádon kívül abba, hogy a roma emberekről alkotott véleményed befolyásold?

Nem tudom, ezt tartottam helyesnek. Azt mondták, hogy még soha nem történt meg, hogy valaki egy MTV-s csapatot elhívott volna egy ilyen fesztiválra. Közben kitaláltunk egy jótékonyági kezdeményezést, és segítettünk az embereknek. Gyűjtöttünk a rászorulóknak, és a Vöröskereszt segítségével szűrővizsgálatokat is szerveztünk. Próbálom megmozgatni a közösséget. Van egy kereszt a turai cigánytelep szélén, a mi utcánk elején, 1998-ban állítottuk a helyi cigányokkal összefogva. Később készült is erről egy film, a címe *Keresztúton* lett. Elhívtam Beer Miklós püspök atyát, hogy celebráljon misét, illetve Hofher József jezsuita atyát, aki hozta a roma szakkollégium hallgatóit, és szerveztünk egy hatalmas ünnepséget.

Számodra a vallás is ennyire fontos?

A családból jött a vallásosság, de nem templomba járosak voltunk, hanem volt egy saját Isten-képünk. Elsőáldozó voltam, de nem voltam aktív a keresztény közösségekben, mégis valahogy mindig megtaláltam Istent. Nem mondom, hogy minden héten templomba járok, de hiszek Istenben. Közösséget is alakítottunk. Szervezünk utakat Szentkútra és Csatkára a turaiakkal. Székely János püspök atyával Rómába is eljutottam. A pápánál voltunk. Forgattunk velük a zarándokútjukról.

Az elmúlt közel húsz évben nagyon sok műsorban dolgoztál. Melyek voltak ezek, és hol dolgozol jelenleg?

Mondom a műsorokat: *Ablak, Napi mozaik, Nappali, Megoldások Magazinja, Család-barát, Roma Magazin, P'amende, Jelenlét* (a Kossuth Rádió műsora), *Jelfogó* (Halász Zsuzsa műsora), *Az este, Balatoni Nyár, Térkép, Őt Kontinens, Együtt, Regionális Híradó, Nemzetiségi Kultúrák Napja*. Most a *Roma Magazin*-ban és a *P'amende*-nél vagyok főműsorban, és a Kossuth Rádió *Jelenlét* című műsorában is dolgozom, de ha kiemelt projektek vannak, akkor azokba is bekapcsolódom. Ilyen például a *Bocuse d'or, a Szeretlek Magyarország és a Jónak lenni jó*. Szóval nem csak a *Roma Magazin*-ban és a *P'amende*-ben dolgozom.

A család hogyan tudott támogatni az álmod megvalósításában?

A feleségemmel már a középiskolában megismerkedtem. Mikor tizenhét évesen megláttam és beszélgettünk, gondoltam, hogy ő lesz a feleségem. Az elején nem nagyon akarta, még a kezemet sem akarta megfogni. Sokat harcoltam, mire beadta a derekát. Együtt jártunk, megvolt az eljegyzésünk, volt esküvő, aztán jöttek a gyerekek. Az első gyerek születésekor huszonegy éves voltam. A család mellett csináltam mindent, a család mellett sikerült elérnem az eredményeket. A lányom születésekor a mentőknél dolgoztam. Kérdezték, hogy miért vállalom ilyen fiatalon gyereket, de nem bántam meg. Több energiám volt rájuk, még amellett is, hogy elkezdtünk építkezni a feleségemmel. Huszonhat éves korunkra megvolt a saját házunk.

Ahogy most erről beszélgetünk, és visszaemlékezek, nem is tudom, hogy tudtuk elérni, hogy ilyen gyönyörű házat építsünk a semmiből, mert sajnos senki nem tudott segíteni anyagilag. A feleségem is kivette a részét a munkából, dolgozott hévízi parasztcsaládoknál, kapált a földeken, dolgozott savanyítóüzemben, mindent csinált, amire szükség volt, és az így keresett pénz ment az építkezésre. Szerintem, ha valamit akar az ember, az menni fog, csak akarni kell és csinálni. Nem szabad azt mondani, hogy „nem tudom” vagy „nem megy”. Miközben épült a ház, dolgoztam, tanultam és a gyerekeket neveltük, hiszen a második lányom már két évre az első születése után megszületett. Akkor már az ablakgyárban dolgoztam. A nagyobbik lányom a gödöllői egyetemen felsőfokú képzettséget szerzett, de a kicsi már két diplomát szerzett és jelenleg főszerkesztő a Hatvan TV-nél. Korábban dolgozott a *Krónikában* is a Kossuth Rádióban. Mikor

a kollégákkal találkozom, megemlítik, hogy mennyire szeretik, és várják vissza bármikor. Amit elért, saját jogán érte el.

A kérdésre is válaszolva, a feleségemnek fogalma sem volt róla, valóban mit is akarok én, és az igazat megvallva nekem sem annyira. A feleségem csak azt látta, hogy ez nehezen megy és nem fix az állás, csak alkalmi lehetőségek vannak. Természetesen aggódott, hogy lesz ebből megélhetés, és a bizonytalanságban néha előfordult egy kis sírdogálás is. Azonban, képzeld el, az MTV-ből a gyakornoki program vezetője és a kollégák személyesen jöttek el Budapestről Turára, és megnyugtatták, hogy jó lesz ez, mert ügyes vagyok. Győzködtek, hogy bízson bennem, mert miatta már sokszor fel akartam adni. Nem értették ők sem, hogy miért nem vesznek fel állandóra, mikor már bizonyítottam. Meséltem már, hogy sikerült, de nem volt egyszerű. Nem azért nem vettek fel, nem azért volt ez nehéz, mert cigány ember vagyok, hanem azért, mert ha jössz az ismeretlenből, akkor egy ilyen zárt közösségbe nem egyszerű bekerülni. Komolyan nem tudom, hogy tudtam ezt elérni, nem tudom, hogy volt ennyi erőm, és miért nem adtam fel. A Jóistennek köszönhető és nyilván magamnak is, illetve azoknak, akik segítettek és végig mellettem álltak. A feleségem az, akinek a legtöbbet köszönhetek. Ez egy kemény szakma, mert nincs hétvégéd, nincs ünnepnapod. Valamikor elmegyek három napra forгатni, és összesen egy huszonhat perces filmet teszünk le az asztalra. Ha éjfélkor megyek haza, a feleségem akkor is főtt kajával vár, megterít. Megteremti azt a háttérrel a mai napig, amiben lehet haladni és előre menni. Emellett ő is dolgozik a turai általános iskolában élelmészvezető-helyettesi pozícióban.

Említettem a felkérésedkor, hogy ez egy roma férfiakat bemutató kötet. Sikeres roma férfiokról fog szólni, velük beszélgetek. Ezért meg kell kérdeznem, hogy neked mit jelent roma férfinak lenni?

Roma férfi? A családtól lesz valaki roma férfi. Felnéznek rá, megbíznak benne, és tudják, hogy a család rendben lesz, mert te ott vagy nekik. Tudják, hogy amit mondasz, az úgy lesz, mellettük állsz, segíted őket. Reggel, mikor felkelsz, átöleled a feleséged, és megköszönöd neki, hogy van neked. Valami olyan kimondatlan szövetség ez, amitől érzed, hogy férfi vagy. Nem attól leszel férfi, hogy vasalt ing van rajtad, hanem attól, ahogy mások rád néznek, hogy szeretnek és becsülnek. Az, hogy úgy néznek rám, mint egy családapára, férjre, valami nagyszerű érzés. Nem is kell mondani, hogy mi értelmese lenne ennek az egésznek, ha nem lennének körülöttem a gyerekeim

és a családom. Megszületett a kis unokánk is, és most ő okozza a legnagyobb örömet. A mai napig rutinszerűen jövök be és érintem a kártyámat, de azt hiszem, egy hatalmas utat tettem meg. Lehet, hogy kacskaringós volt, de itt vagyok. A családomnak köszönhetem a legtöbbet, és értük csinálom, miattuk van értelme. A családi életem hasonlóan képzeltem el már gyerekkoromban, de egy dolgot nagyon megbántam, hogy nem lett több gyerekem. Nem kettő, még négy is simán lehetett volna. Kettőt szerettem volna, de már tudom, hogy bevállalhattunk volna több gyermeket is. A feleségem is azt mondta, de akkor nem láttam, hogy milyen jó a nagycsalád. A feleségemék hatan vannak testvérek, és erős kötelék van közöttük, mindenben segítik egymást. Nagy erőt ad, ha bajban vagy, vagy ha ne adja Isten, valami hülyeséget csinálsz, akkor a másik kettő rád szól, és ott van melletted. Figyelmeztetnek, hogy ez hülyeség, hogy ne így csináld vagy máshogy oldd meg a dolgot. Máskor pedig ők kérnek tanácsot. Szerintem ez nagy erő.

Mit gondolsz, mi történt volna, ha feladod az álmodat? Mi lett volna akkor veled? Hol tartanál most? Mit csinálnál?

Jó kérdés. Lehet, hogy létrán állnék és dolgoznék valahol, de sosem lennék elégedett. Hiányérzetem lenne, érezném, hogy valami hiányzik az életemből. Valamiért érdemesnek találtak az égiek, és hozzájárultak ahhoz, hogy itt lehetek, segítséggel kitapostam egy utat, amit már más is be tud járni. Sokat tettem Turáért is. Rengeteg riportot készítettem. 2016-ban Turáért emlékéremben részesültem. Küzdelem a Turai Cigányságért emlékérmét is kaptam. Csináltam rengeteg filmet, amit díjaztak is. Négy éven keresztül én szerveztem Turán a Nemzetiségi Kultúrák Napját, ahová a Magyarországon élő tizenhárom nemzetiséget meghívtam. Volt itt nemzetiségek labdarúgó világbajnoksága, nemzetiségek főzőversenye. Turáról öt élő bejelentkezéssel képviseltük a romákat. Óriási munka volt vele, de megérte, hiszen híres roma focisták, zenészek léptek fel nálunk, és rengeteg barátság szövődött olyan emberekkel, akik előtte nem nagyon találkoztak cigány emberekkel, és vitték a jó hírünket a nagyvilágba.

Lakhatnál bárhol, el tudnál költözni Budapestre, ráadásul kevessebbet kellene utaznod. Miért maradtál Turán, a cigánytelepen?

Ezt már többen is kérdezték tőlem. Én Turán vagyok otthon. Mikor bekanyarodok az utcába a keresztnél, amiről beszéltem neked, akkor jó érzésem van. Kiszállok az autóból, és megölel a családom, köszöntenek

a szomszédok. Nincs olyan nap, hogy ne szóljanak a helyiek, hogy látták az anyagom a tv-ben, köszönik szépen, és örülnek, büszkék rám. Félszavakból is megértem őket. Nem kell a kaput zárni, nyitva maradhat az autóbeyáró, senki nem nyúl semmihez. Sajnos anyám már nem él, de apám még ott van. A szeretteim ott élnek. Párszor már megfordult a fejemben, hogy élhetnék Budapesten, és nem kellene ingáznom, de Turán vagyok otthon.

Az életedről beszéltünk, látszik, hogy hosszú utat jártál be, és nagyon sok mindent elértél. Sok döntést hoztál, többségük jónak bizonyult, mert itt ülünk az MTV-ben és beszélgetünk. De ha egy döntést meghozol, akkor egy másikat elengedsz. Biztos volt olyan az életedben, hogy egy döntéseddal egy út lezárult. Van olyan út, amelyet sajnálsz, hogy lezártad?

Sok minden volt az életemben, de ha csak a közelmúltat nézzük, nemrégiben felajánlottak egy főszerkesztői állást. Hogy legyenek vezető. Nekem nem az az utam, hogy én egy irodában üljek és gyűjtsem be az anyagokat, meg rakjak össze egy adást. Nekem ki kell mennem az emberek közé, forgatnom kell, ott érzem jól magam. Kíváncsi vagyok őszintén az emberekre, és lehetőségeim szerint próbálok nekik segíteni. Nagyon sok jó példát bemutatok. Járom az országot. Amikor kitört az orosz–ukrán háború, az volt az első, hogy Turán a barátaimmal, a turai cigánytelepen körülbelül hatszázezer forintot gyűjtöttünk össze cigány emberektől, bevásároltunk, és másnap vittük Tiszabecstre, az ukrán határra a menekült cigány családoknak. A turai cigányság egy olyan élő organikus közösség, amely a mai világban már nagyon ritka. Például, ha valaki meghal, nincs olyan család, aki ne lenne ott a temetésen. Nekik meg kell tisztelni az elhunyt családját, fel sem merül, hogy nem mennek el. Nem lehet ilyet. Ha valaki bajba került, akkor is házról házra jártunk és gyűjtöttük a pénzt, hogy megoldjuk a problémát és segíteni tudjunk.

Ki van melletted még? Mert egyedül nem lehet ezt csinálni.

Nem lehet. Még úgy sem, hogy a média itt van mögöttem, ha szükséges. A feleségem azt szokta mondani, hiába vagyok otthon, mégsem vagyok otthon. Mindig törjük a fejünket, mit lehetne jobban csinálni, hogyan lehetne fejleszteni a közösségen vagy segíteni a helyieken. Többen segítenek. Egy cigány származású magyar nótáénekes. A lánya ügyvéd. A fia tanár. Van egy vállalkozó, aki mindig jön, hogy Józsi, akkor találjunk ki, csináljunk valamit! És akkor együtt ötletelünk. Egyszer kitaláltuk, hogy hozzunk

létre egy krízisalapot, és a családok fizessenek be pár száz forintot rendszeresen, és ha baj történik, akkor lehet ebből segíteni a bajbajutott családot. Az összegyűjtött pénzből segítünk, mert egyébként ki segítene rajtuk? Senki. Ha mi magunkon nem segítünk, ha nem biztatjuk a fiataljainkat – már rengeteg diplomás, tanárember, mérnökember, ügyvéd, tévés, nagyon sokféle szakmával rendelkező fiatal került ki a cigánytelepről –, akkor más nem fogja segíteni őket. A turai iskolában három-négy cigány ember tanít, és az óvodában is van óvónőnk, aki felnőttként szerezte meg a diplomát.

Mit csináltok jól Turán?

Nem tudom. Vannak gondok, és persze vannak olyan fiatalok is, akik nem sikeresek. Az se lehet indok, hogy közel van Budapesthez a város, mert Bag is közel van, ők mégis sokkal nehezebb problémákkal küszködnek, mint mi. A turaiak akarnak és igyekeznek, mert a régi felmenőink példát mutattak. A szegénység ellenére is csillogó cipőben jelentek meg, a fehér ingük gyönyörű, ruházatuk kifogástalan volt, autodidakta módon megtanultak zenélni, és a munkájukat jól végezték. Olyan dolog indult el, ami Turán töretlenül ível felfelé. A következő lépés lehet, hogy már az lesz, hogy indítunk egy polgármesterjelöltet.

Szóba került, hogy nem vállaltad el a főszerkesztői pozíciót, és innen tértünk rá arra, hogy szeretsz az emberek között forogni és nekik segíteni. Sajnálod, hogy nem lettél főszerkesztő? Mit tennél, ha kapnál egy újabb felkérést?

Nem! Nem sajnálom. Lehet, hogy kicsit később elvállalnék egy ilyen pozíciót, de most még nem. Valószínű, hogy elfogadom később, de most még nem érzem, hogy eljött ennek az ideje. Menni akarok, csinálni akarom a dolgom. Egyébként a Jóisten mindig segített nekem, mindig meghozta helyettem a döntéseket, ha megszűnt egy munkahelyem, akkor lépnem kellett, mert magamtól nem léptem volna sosem. Hűséges típus vagyok, szeretek elköteleződni. A párkapcsolatban, a házasságban is ez jellemző rám. Ott maradok és csinálom a dolgom, akkor is, ha nem annyira könnyű, de fentről valahogy segítenek mindig. Ez a főszerkesztői állás sokkal jobb pénzzel járt volna, mint a mostani. Mondtam nekik, hogy akkor sem vállalom. Közben új, nagyon jó főnökünk lett, aki bízik bennünk, és segíti a munkánkat. Ugyanarra a szintre emelte a fizetésemet, amit akkor ajánlottak. Valahogy a döntéseim után egyensúlyba kerül az élet, és Isten visszaadja azt, amit elengedtem. Hálát adok

az Istennek, hogy olyan kollégákkal dolgozhatom együtt, mint Horváth Éva és Nagy István, akikkel azonos az értékrendünk, és nemcsak munkatársak, hanem barátok, szinte családtagok vagyunk egymás számára.

Mikor az első riportomat csináltam a Gyöngyösi TV-nél, fent a Kékestetőn, bár csak a kezem látszódott a mikrofonnal, szegény anyám mégis körbetelefonálta a teljes rokonságot, hogy azonnal kapcsoljanak a Gyöngyösi TV-re, mert Józsi benne van. Pedig csak a kezem látszódott. Annyira büszke volt rám! Ha most élne, még büszkébb lenne. Felajánlottam neki, hogy beviszem a Szabadság téri TV-székházba, hogy körbenézzen. Nem akart eljönni, hogy ne szégyenkezze miattam. Dehogy szégyenkeztem volna, büszke vagyok rá, hogy az öt osztálya ellenére ilyen okos, értelmes ember volt, aki mindig segített, és így nevelt bennünket. Sajnos már nincs ő sem, de ez az élet rendje. Mindig van valami új, akár egy unoka, egy új gyerek a családban, ami nagyon jó érzés.

Apám is a mai napig minden nap olvassa a Bibliát. Innen jöhet ez a nagy kitartása és ereje. Tízéves volt, amikor meghalt az anyja, a bátyám meghalt negyvenkét évesen, és apám mégse keseredett meg. Olyan pozitív élet-szemlélettel bír, hogy az példaértékű. A mai napig vezet, dolgozik, szereti csinálni, és még a gyerekeknek is segít. Ő egy jó példakép.

Hallgatlak és átérzem, hogy milyen hálás vagy a szüleidnek.

Nagyon. A munka szeretetét, a becsületességet, mindent tőlük kaptam. Mindent megtettek, amit lehetett. Nem volt se édesanyjuk, se édesapjuk, a nagyszülei nevelték őket, és mégis olyan erős, jóra való emberek lettek, hogy nehéz szavakkal leírni is.

Remélem, hogy a lányaim is hasonló véleménnyel vannak rólunk. Réka előtt nem volt a Kossuth Rádió *Krónika* című műsorában cigány. Pillanatok alatt a legjobbak között volt. Sőt, a másik lányom, amikor a hatvani postára bekerült, szintén az első cigány volt. Ma pedig már őt kérdezik meg, hogy kit vegyenek fel, ő a csoportvezető. A feleségem előtt nem volt az iskola konyháján ilyen pozícióban cigány származású ember. Nagyon szeretik őt is a munkahelyén. Ezek jóleső érzések.

Köszönöm a beszélgetést!

Köszönöm én is.